

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ มาตรา 41 และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2545-2559) เน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน สามารถ จัดการความเสี่ยง และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม และร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2579) ตลอดจนยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ ระยะ 20 ปี ซึ่งกำหนด “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และได้กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศเพื่อมุ่งพัฒนา คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพเสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์, 2553 ,น. 1 ; ราชกิจจานุเบกษา, 2550 ; พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ; แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10-11 และร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

การศึกษาขั้นพื้นฐานนับว่าเป็นหัวใจของระบบการศึกษา เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้คนส่วนใหญ่ทั้งประเทศ ถ้าหากว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพ ย่อมส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนา

และแข่งขันกับนานาชาติได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะมีความมุ่งหมายให้บุคคลมีพื้นฐานความรู้ในด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ดังเช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมายไว้ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ 2) หลักสูตรมีหลักการที่สำคัญเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากลเพื่อปวงชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นหลักสูตรการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ และ 3) มีจุดหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ กำหนดจุดหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีความนิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารการคิดแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและทักษะชีวิต มีสุขภาพจิตที่ดี และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์ทรัพยากรและพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่ทำผลประโยชน์และสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ,น. 3)

จากกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้เกือบทุกประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับความหลากหลายทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมและระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตเป็นอย่างมาก ทำให้หลายประเทศต้องเร่งเตรียมพร้อมโดยการสร้างกลไกและพัฒนาคนให้มีศักยภาพสูงขึ้น ให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง เท่าเทียมและยั่งยืน การให้ความสำคัญด้านการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา สมาคมประชาชาติ

แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nation : ASEAN) หรืออาเซียน ได้รวมตัวกันเป็นภูมิภาคเดียว ก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2552 ,น.2) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศในทุกๆ ด้าน รวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ ๆ ระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอาเซียน แพรภัทร ยอดแก้ว (2556 ,น. 4) กล่าวถึงการเป็นพลเมืองอาเซียนว่า การสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียนจะเกิดขึ้นไม่ได้หากประเทศสมาชิกอาเซียนขาดความตระหนักร่วมกันในการเป็นหนึ่งเดียว ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและความมั่นคง และด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยการศึกษาเป็นกลไกในการปลูกฝังค่านิยม แนวคิด ความเข้าใจกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจากรายงานการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการจัดความยากจนและการก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ และมุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549 ,น. ค-จ)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ได้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระจากเดิม โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของนักศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN ,น. The Association of South East Asia Nations) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ เป็นกลไกสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยมีเป้าหมาย 3 ด้าน คือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา การบริหารยุค โลกาภิวัตน์นั้น จำเป็นต้องมีผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้องค์กรต่างๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) กล่าวว่าประเทศไทยจะยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายใน และภายนอกประเทศ อาทิ กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสภาวะการณ์ด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้ 1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง 2) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม 3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวความคิดการปฏิรูปประเทศ และ 4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในระยะ 5 ปี จะยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนหน้า เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการบนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้าน มีคุณภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดคล้อง เกื้อกูล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาในมิติหนึ่งต้องไม่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่นๆ รวมทั้งต้องมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคอนกทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็วไร้พรมแดน และมีผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลก การบริหารการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานในสถานศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพและไร้ประสิทธิภาพขององค์กร การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดย นำศาสตร์และศิลป์พร้อมด้วยทรัพยากรการบริหารมาใช้ในกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ หน้าที่ของผู้บริหารที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) ซึ่งหมายถึงผู้บริหารมีการกระตุ้นให้ผู้ตามตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามหาแนวทางใหม่ๆ ใช้แก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารมีการคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2553 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องมีความร่วมมือ ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยตรงคือสถานศึกษา โดยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีอายุถึงเกณฑ์การศึกษา โรงเรียนถือว่าเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

การสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นและการก้าวเข้าสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์ทำให้อาเซียนต้องปรับตัวเพื่อรักษาสถานภาพความสำคัญและความเกี่ยวข้องขององค์กรในภูมิภาค ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพากันและแข่งขันกันสูงขึ้น ประเทศสมาชิกจึงเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

เพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรองให้กับรัฐสมาชิก ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 9 ในเดือน ตุลาคม 2546 ที่บาหลีผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord) เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี 2020 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2559 ,น. 1) และคำว่า “ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) เป็นการสร้างสังคมภูมิภาคให้พลเมืองทั้งสิบรัฐสมาชิกอาเซียนให้อยู่ร่วมกันอย่างฉันญาติมิตรในครอบครัวเดียวกันหรือเป็นเพื่อนร่วมชุมชน คนหมู่บ้านเดียวกัน อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค อารงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554ก ,น. 1) ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 3 ประชาคมย่อย ซึ่งเปรียบเสมือนสามเสาหลักที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – security Community : APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community : ASCC) ซึ่งมุ่งหวังประโยชน์ในการพัฒนาให้ประชาชนมีการอยู่ดีกินดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว โดยมีการร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ภายใต้สังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน เช่น เยาวชน การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิทธิมนุษยชน เป็นต้น (ปรีชา หมั่นคง, 2554 ,น. 6) เห็นได้ว่าการศึกษาคือหัวใจในเสาหลักในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งให้ความสำคัญด้านการศึกษา โดยเน้นการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระการพัฒนาของอาเซียน การสร้างสังคมความรู้ ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปรับปรุงคุณภาพความเหมาะสม และการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี 2558 เพื่อขจัดการไม่รู้หนังสือ ให้หลักประกันทางการศึกษาภาคบังคับอย่างเท่าเทียมกันทุกเพศ โดยเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม โดยไม่คำนึงถึงสถานะทางสังคมเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ หรือความพิการ รวมทั้งฝึกอบรมด้านเทคนิค วิชาชีพและทักษะในการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ฝึกอบรมครูผู้สอนและจัดโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาในระดับสูง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในอาเซียนให้เกิดประสิทธิภาพ (กรมอาเซียน , 2552 ,น. 3)

ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนสามารถก้าวทันและแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามที่ประเทศไทยได้เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายให้ “การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ” เพื่อเตรียมคนไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ. 2558 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555 ,น. 18) นอกจากนี้เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 โดยเน้นการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ โดยการสร้างครูยุคใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีใจรัก มีคุณธรรม จริยธรรม เข้ามาเป็นครู และปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพคล่องตัว เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วนได้ 5 ประการด้วยกัน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 ,น. 13-32)

การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสถานศึกษาควรมีแนวทางที่จะพัฒนาไปสู่ความพร้อม โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือครู โดยเน้นให้ครูเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยน และเตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาเซียนที่จะต้องเผชิญในอนาคต (เมืองปาย รุ่งสรพรกิจ, 2555 , น.3) โดยการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้วางกรอบแนวทางการจัดการศึกษาไว้หลายประการ ได้แก่ ด้านพัฒนาความรู้สู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาทักษะอาชีพสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาเศรษฐกิจสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาสิทธิและความยุติธรรมของสังคม และพัฒนาด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น, 2555 ,น. 13-23)

การปฏิรูปการศึกษา ภายใต้กรอบการปฏิรูปประเทศนั้นมีกลไกดำเนินการอยู่แล้ว แต่การจัดการศึกษาที่เป็นภารกิจในการบริหารราชการแผ่นดิน ที่คณะรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินไว้ 11 ด้าน "การศึกษา"จัดเป็นหนึ่งใน โดยระบุไว้ในนโยบายข้อ 4 "การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม" ประกอบด้วย การจัดทำให้มีการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา การให้ห้องกรภาคประชา

สังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา การพัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน การพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ ที่เหลือจะเป็นเรื่องของศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการสร้างค่านิยม การปฏิรูปการศึกษา มีนโยบายเชิงกลยุทธ์ ภายใต้วิสัยทัศน์ยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ ลดความเหลื่อมล้ำอย่างทั่วถึงผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการและรองรับการพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการและรองรับการพัฒนาประเทศ 2) หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 3) ระบบงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4) ระบบตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา 5) ระบบสื่อสารและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) พัฒนาระบบการผลิต การสรรหา และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7) ระบบการบริหารจัดการ 8) สร้างโอกาสทางการศึกษา 9) พัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10) การวิจัยเพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์ จะมีรายละเอียดของเป้าประสงค์ ผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งวิธีดำเนินงานมีจุดเน้น 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 2) การผลิตและพัฒนาครู 3) การทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา 4) ผลิต พัฒนากำลังคนและงานวิจัย ที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ 5) ICT เพื่อการศึกษา และ 6) การบริหารจัดการ โดยแต่ละจุดเน้นจะมีรายละเอียดของค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่ชัดเจน (แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ,น. ก)

กรอบแนวคิดในการทำงาน นโยบายเชิงกลยุทธ์ และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นโยบายเฉพาะ ของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ 1) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1.1) การแก้ไขปัญหาเด็ก ประถมศึกษา อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ 1.2) การดูแลเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 1.3) ให้ทบทุนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา 1.4) การแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก 1.5) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 1.6) การประเมินครู นักเรียน โรงเรียน (ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ, 2558, น. 7)

เพื่อให้การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาระดับ ทุกระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน ตั้งแต่การบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารจัดการของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่นๆ และการนิเทศภายใน ติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และ

เพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ทั้งนี้ การบริหารจัดการ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตาม โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติซึ่งผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนมีหลายประการ เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่ นักรบ ระวังการณ์ และนฤนันท์ สุริยมณี (2555 ,น. 3) ได้เขียนบทความเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ว่า ในยุคของการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศต่างๆ เกิดความร่วมมือและพึ่งพากัน ซึ่งต้องการความเป็นหนึ่งเดียว ด้วยเหตุนี้ การให้การศึกษาแก่ประชาชน จึงเป็นเครื่องมือจะสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จตามต้องการได้ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถภาพหรือศักยภาพ ความสามารถในการบริหารจัดการและความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2550 ,น. 4) ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้นำที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนสถานศึกษาเข้าสู่กระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทขององค์กร โดยการร่วมมือกันบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เกิดความพึงพอใจของทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาประเทศ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ให้ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของประเทศชาติลดลงอย่างต่อเนื่อง (เป็รื่อง กิจรัตน์ภร, 2550) ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอยู่ในระดับต่ำ และรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในวิชาภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2559 ระดับชั้น ม.3 มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 26.40, 27.75 และ 28.39 ตามลำดับ และระดับชั้น ม.6 มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 18.95, 20.25 และ 23.15 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ คือ ม.3 มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 27.46, 30.62 และ 31.80 ตามลำดับ และระดับชั้น ม.6 มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 23.44, 24.98 และ 24.76 ตามลำดับ จากการสำรวจการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ครูในสังกัดยังไม่พร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษ หากบุคคลไม่สามารถสื่อสารได้ก็จะเป็นปัญหาต่อไปในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ นั้นหมายความว่าสถาน

ศึกษานั้นยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควรที่จะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (จารุวรรณี แพร่ศรีสกุล, 2556 ,น. 2-3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีจุดแข็งที่มีสภาพพื้นที่เป็นชนบท อากาศปลอดโปร่ง ไม่มีปัญหามลภาวะเป็นพิษ มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น เช่น พิพิธภัณฑ์สิรินธร การทอผ้าไหมแพรวา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเดียวในประเทศไทย ซึ่งต้องรองรับนักท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำ แรงงานภาคการท่องเที่ยว เช่นผู้ประกอบการอาหารไทย การนวด ยังขาดทักษะฝีมือตามมาตรฐานสากล การมีภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการแพทย์แผนไทย สามารถส่งเสริมให้เป็นอาชีพสร้างรายได้ จนเกิดยุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมและพัฒนาศึกษาท้องถิ่น ขึ้น คือ การส่งเสริมงานด้านการศึกษา การฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ รองรับการค้าสู่ประชาคมอาเซียน (แผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (พ.ศ.2559-2561), 2559 ,น. 5-7,12)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านความพร้อมสถานศึกษา (กระทรวงต่างประเทศ, 2559 ; สำนักบริหารยุทธศาสตร์, 2555 ; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, สำนักนโยบายและแผน, 2555, Downin and Thackray, 1971, ศุภชัย วรรณเลิศสกุล, 2551, ตฤณ ศุภโชคอุดมชัย, 2556,ศิริวรรณ ไชยภักดี, 2555, ราตรี สীগาม, 2555, นงคริ์ตัน ศรีพรหม, 2544, เป็รื่อง กิจรัตน์ภร, 2550, สรศักดิ์ บัวแย้ม, 2556, เฉลียว เกื่อนภา, 2554 and Bela Balassa, 1961) 2) ด้านความสามารถของบุคคล (กระทรวงต่างประเทศ, 2559, สำนักบริหารยุทธศาสตร์, 2555, กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, สำนักนโยบายและแผน, 2555 Downin and Thackray, 1971, ศุภชัย วรรณเลิศสกุล, 2551, ตฤณ ศุภโชคอุดมชัย, 2556, ศิริวรรณ ไชยภักดี, 2555 ; เกียรติศักดิ์ ชัยยามะ, 2555, ราตรี สীগาม, 2555, เป็รื่อง กิจรัตน์ภร, 2550, เอกราช อมะวัลย์, 2554, สรศักดิ์ บัวแย้ม, 2556,เฉลียว เกื่อนภา, 2554 and Balassa, 1961) 3) ด้านเจตคติบุคลากร (กระทรวงต่างประเทศ, 2559,สำนักบริหารยุทธศาสตร์, 2555,กระทรวงศึกษาธิการ, 2551,สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555,สำนักนโยบายและแผน, 2555,สุเทพ พันประสิทธิ์, 2556; Downin and Thackray, 1971,ศุภชัย วรรณเลิศสกุล, 2551 ชม ภูมิภาค, 2551, ราตรี สীগาม, 2555 และ เฉลียว เกื่อนภา, 2554) และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (กระทรวงต่างประเทศ, 2559 ; สำนักบริหารยุทธศาสตร์, 2555,กระทรวงศึกษาธิการ, 2551,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555,สำนักนโยบายและแผน, 2555,สุเทพ พันประสิทธิ์, 2556; Downin and Thackray, 1971,ศุภชัย วรรณเลิศสกุล, 2551,ชม ภูมิภาค, 2551,ราตรี สীগาม, 2555,เฉลียว เกื่อนภา, 2554 และ Bela Balassa, 1961) ที่

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขึ้นมา มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมเด็กและเยาวชนไทย ให้เป็นพลเมืองอาเซียนและพลเมืองโลกยุคใหม่ พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลก เป็นผู้ที่มีความรู้ ความดี และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา และการศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน คาดว่าผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการบริหารสถานศึกษาเพื่อความพร้อมสู่ความมีคุณภาพของประชาคมอาเซียน บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และผลวิจัยในครั้งนี้จะนำไปเผยแพร่ให้สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนตลอดไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 องค์ประกอบ สภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไรและมีอะไรบ้าง

1.2.2 การบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีรูปแบบเป็นอย่างไร

1.2.3 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3.3 เพื่อทดลอง/ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย

1.4.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู นักเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 12 โรงเรียน จำนวน 7,525 คน

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู นักเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 12 โรงเรียน รายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบสภาพปัญหาและความต้องการ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Performance Person) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อยืนยันองค์ประกอบโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งสิ้น 9 คน (รายชื่อในภาคผนวก)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู นักเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 12 โรงเรียน จำนวน 584 คน Krejcie and Morgan (1970 ,น. 608-610)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน

1. กลุ่มเป้าหมายในการร่างรูปแบบ เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน จากโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ได้รับการคัดเลือก

2. กลุ่มเป้าหมายในการยืนยันรูปแบบ เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน (รายชื่อในภาคผนวก)

ระยะที่ 3 ทดลองใช้/ประเมินผลการใช้รูปแบบ

1. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน โรงเรียนเมืองสมเด็จ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งสิ้น 291 คน ได้แก่

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน รวม 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ครู จำนวน 34 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. นักเรียนโรงเรียน จำนวน 254 คน จากการใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-610)

1.4.3 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเข้าสู่คุณภาพอาเซียน ประกอบด้วย

1.4.3.1 ด้านความพร้อมสถานศึกษา

1.4.3.2 ด้านความสามารถของบุคลากร

1.4.3.3 ด้านเจตคติบุคลากร

1.4.3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

1.4.4 สถานที่

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 12 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนเมืองสมเด็จ โรงเรียนนาเชือกวิทยาคม โรงเรียนลำปาววิทยาคม โรงเรียนขมิ้นพิทยาสรรพ์ โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร โรงเรียนดงมูลวิทยาคม โรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี โรงเรียนหนองห้างพิทยา โรงเรียนทรายมูลพิทยาคม โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาคาร โรงเรียนบัวขาว และโรงเรียนจุมจังพลังราษฎร์ และได้เลือกโรงเรียนเมืองสมเด็จ เป็นสถานที่ทดลองรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน

1.4.5 ระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบสภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษา ใช้เวลาศึกษา 4 เดือน ระหว่างเดือน พฤษภาคม – กันยายน พ.ศ. 2558

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ใช้เวลาศึกษา 2 เดือน ระหว่างเดือน ตุลาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

ระยะที่ 3 ทดลองใช้ / ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ใช้เวลาศึกษา 2 เดือน ระหว่างเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ 2559

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีนิยามศัพท์เฉพาะดังต่อไปนี้

“การบริหารสถานศึกษา” หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานทางการศึกษาของชาติและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระแแสโลก

“รูปแบบการบริหารสถานศึกษา” หมายถึง องค์ประกอบการทำงานบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่คุณภาพอาเซียน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งแสดง

ความเชื่อมโยงของขั้นตอนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่คุณภาพอาเซียน โดยมีการดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม องค์ประกอบของการบริหารจัดการได้แก่ การจัดทำระบบการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรความพร้อมสู่อาเซียน การดำเนินการบริหารหลักสูตรความพร้อมสู่อาเซียนภายในโรงเรียน การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงานและการปรับปรุงพัฒนา เพื่อนำองค์ประกอบมาพิจารณาเพื่อหากิจกรรมและนำกิจกรรมไปสร้างเป็นตัวชี้วัด และจัดทำเป็นโครงการ ทดลองใช้และศึกษาผลการทดลองใช้ว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้แทนแนวความคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในรูปแบบนั้น ๆ

“คุณภาพอาเซียน” หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินการมีความพร้อมที่จะจัดการคุณภาพการศึกษาสู่อาเซียนภายในโรงเรียน โดยบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนมีความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการความรู้พื้นฐาน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร การเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และให้ความสำคัญกับการศึกษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้กรอบการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถของบุคคล ด้านเจตคติของบุคลากร และด้านสิ่งแวดล้อม

“ประชาคมอาเซียน” หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) เป็นองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาเซียน ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย เวียดนามและพม่า

“ความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” หมายถึง ความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นการบริหารจัดการโดยนำแนวคิดหรือหลักการในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนที่เอื้อต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติและค่านิยม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

“การบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน” หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินการมีความพร้อมที่จะจัดการคุณภาพการศึกษาสู่อาเซียนภายในโรงเรียน อาศัยกรอบการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความพร้อมสถานศึกษา ประกอบไปด้วย การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรอาเซียนศึกษา บริหารจัดการสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาเป็นโรงเรียนมาตรฐานสู่สากล พัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศด้านอาเซียนศึกษา การระดมทรัพยากรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดนิเทศ

ติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน การเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา และการจัดให้มีครูผู้สอนภาษาในอาเซียน

2. ด้านความสามารถของบุคคล ประกอบไปด้วย การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนด้านภาษาต่างประเทศ จัดอบรมสัมมนาศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดให้ครูสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา การบูรณาการอาเซียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูสามารถและเป็นตัวแทนร่วมกิจกรรมอาเซียน การยกย่องเชิดชูเกียรติของครูที่พัฒนาตนเองด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ การเป็นแบบอย่างหรือตัวอย่างที่ดีของครูต่ออาเซียนและครูสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารในสถานศึกษาด้วยภาษาอังกฤษ

3. ด้านเจตคติบุคลากร ประกอบไปด้วย ครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอน เห็นคุณค่าและความสำคัญของอาเซียน เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ มีความรู้พัฒนาการของโลกอย่างคิดวิเคราะห์ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทยและเข้าใจต่างประเทศ ตระหนักในแนวทางด้วยความตั้งใจและรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันและมุ่งเน้นนักเรียนมีคุณภาพเป็นพลโลก

4. ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย จัดตั้งศูนย์อาเซียนการจัดการจัดมูอาเซียนและสร้างแหล่งเรียนรู้อาเซียน การจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จัดให้มีสื่ออาเซียน การเรียนรู้ภาษาอาเซียนและพหุวัฒนธรรม ตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับอาเซียน จัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดให้มีห้องปฏิบัติการประชาคมอาเซียน ตั้งชมรมอาเซียน จัดนิทรรศการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การแต่งกายประจำชาติประเทศสมาชิกอาเซียน จัดค่ายเยาวชนอาเซียนและชุมนุม/ชมรมรักอาเซียน เยาวชนอาเซียน

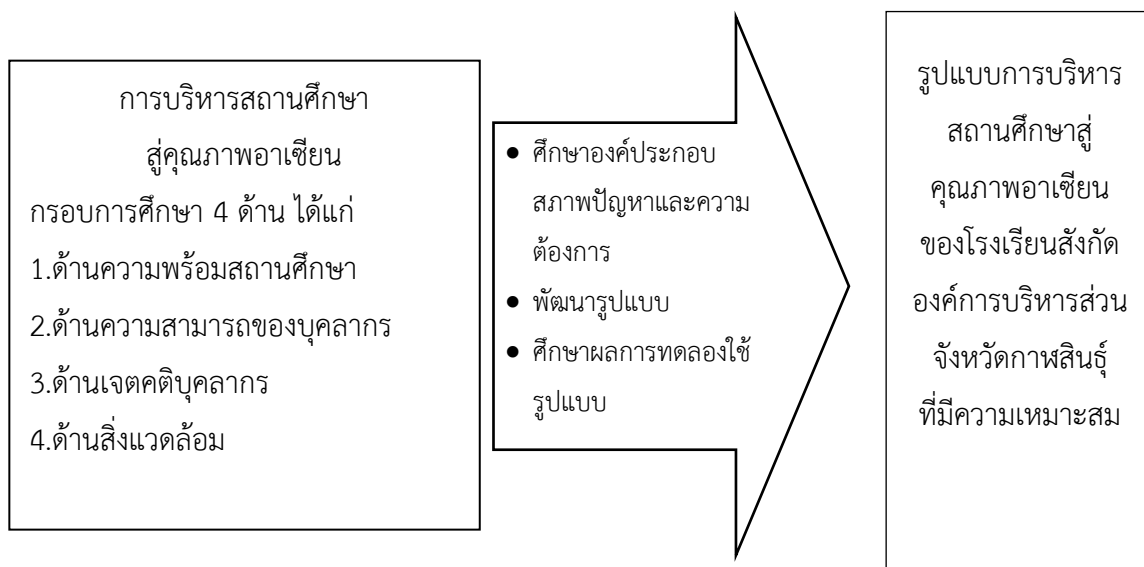
“การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษา” หมายถึง ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยของโรงเรียนที่ทดลองใช้ระบบ 1 โรงเรียน ได้ดำเนินการกำหนดตามขั้นตอนต่างๆ คือ 1) ยุทธศาสตร์หลัก 2) ตัวชี้วัดคุณภาพ 3) เป้าหมาย 4) โครงการ 5) ผู้รับผิดชอบ 6) ระยะเวลาดำเนินการและงบประมาณ และ 7) การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

“ครูและบุคลากรทางการศึกษา” หมายถึง ข้าราชการครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่อยู่ในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน ขณะที่ตอบแบบสอบถามการวิจัย และหรือร่วมพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

“โรงเรียน” หมายถึง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเมืองสมเด็จ โรงเรียนนาเชือกวิทยาคม โรงเรียนลำปาววิทยาคม โรงเรียนขมิ้นพิทยาสรรพ์ โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร โรงเรียนดงมูลวิทยาคม โรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี โรงเรียนหนองห้างพิทยา โรงเรียนทรายมูลพิทยาคม โรงเรียนหนองชุมแสง วิทยาคาร โรงเรียนบัวขาว และโรงเรียนจุมจังพลังราษฎร์

“องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์” หมายถึง หน่วยงานระดับจังหวัดที่มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแลและบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดของตนเอง ซึ่งการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ หมายถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.6 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.7.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ได้แก่รูปแบบ ตัวชี้วัด โครงการ กิจกรรมที่ผ่านการรับรอง ยืนยันแล้วสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสามารถการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

1.7.2 ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน หน่วยงาน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้สนใจ ในการประยุกต์ใช้รูปแบบนี้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.7.3 ผู้บริหารทุกระดับและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับกลุ่มการศึกษาท้องถิ่น และระดับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็น

ข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบายทางการบริหารการศึกษานั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

1.7.4 สามารถนำรูปแบบนี้เป็นเกณฑ์ในการศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และสังกัดอื่นๆ ในการศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาสู่คุณภาพอาเซียน